

מסורת הש"ס

(א) [גמליאל דבי רבן גמליאל],
(ב) ס"א דק"ט צירחא,
(ג) [פסחים כג: שיעור
יח:]; (ד) ס"א ואולה ואכס,
(ה) [ומלאו ר"ע]; (ו) ס"א,
(ז) ס"א לוי, (ח) [מוספת
ספ"ה]; (ט) בס"א: שמה,
(י) ס"א לוי,

תורה אור השלם

1. אלה מועדי ה' מקראים
קדש אשר תקראו אתם
במועדי: ויקרא כג ד
2. ויעל משה ואהרן קרב
ואביהוא ושבועים מוקני
ישראל:
3. עשה קרבן למועדים
שמש קדש מבורא:
תהלים קד יט
4. דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם מועדי ה'
אשר תקראו אתם
מקראים קדש אלה הם
מועדי: ויקרא כג ב
5. אלה מועדי ה' אשר
תקראו אתם מקראים
קדש להקריב אשה לה'
עלה ופתחה וזבח וקשים
דבר יום ביומו:

6. ויקרא שמואל אל
ואמרת אליהם מועדי ה'
העם ה' אשר עשה את
משה ואת אהרן ואשר
העלה את אבותיהם
ממצרים:
שמואל א יב ו
7. וישלח ה' את רבשל
והעם ה' אשר עשה את
שמואל ויעל אתכם מיד
איביכם מקרב ויתשובו
בטה: שמואל א יב א

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עדי שקר
כו' לתוך המערב ושפיר
נופל כאן פעמים שנה כו'
והוא לנהל ופעמים שבא
בדרך קצרה והס"ד:

מוסף רש"י

פתק ביה. זקק נו
(שבוטות יח: ע"ז יח:).

וערבים צמערב את החדשה: **עדי שקר** הס. דקיימא לן (לעיל
דף כ:). עשרים וארבעה שעי מכסי סיהרא כן פירשו רבותי ולצי
נוקפי מדקתני צברייתא פעמים שנה צארכה פעמים שנה צארכה
ואין לשון צארת ארוכה וקצרה נופל כאן שהרי מתוך קוטנה הישנה
היא נכסית מבני מערב כשהיא צמורח
לפני חידושה. ונראה לי דעל החדשה
העירו ועדי שקר דקאמר רבי יוחנן
כן נורי לפי שאינה ממחרת לרין
צ"צ שעות שציוס מתוך המזרח
לתוך המערב (א) וע"ז קאמר פעמים
שנה צדך ארוכה ושהיה לנא:
ועוד צאו שנים ואמרו ראינוהו
צומנו ציוס שלשים: **וליל שלשים**.
שהיו מפני צ"ד והעם שהיה מגולה
ויראה ממחר שהעדים ראוה ציוס
לא נראה להם: **רואה אני את**
דברין. לעבר את החדש: **הלך**
ומלאו. הלך ומלאו ר"ע לה' יהושע
מיצר על שהנשיא גזר עליו לחלל
יום הכפורים: **אשר תקראו**.
נקראת צית דין תללו הכתוב:
לא לו. ר' יהושע אלז רבי דוסא:
למה לא נתפרסמו שמועין כו'. שש
צא אדם לדון אחר צית דין שצמינו
ולומר וכי צית דין זה כמשה ואהרן
כאלדד ומידד אומרים לו שמה חשוד
הוא כשלה מן השאר שלא נתפרשו
שמועין: **גמ' דחוי' לסיפרא**.
יטנה **שקל קלא**. פיסת רגבים
מוט"א **צלע"ז**: **לאורחא** **צעין**
לקדושין. נריכין אנו לעשות הלילה
יום טוב של ראש השנה לחסר את
אלול ולחיים על העדים לומר ראינוהו
צומנו לקדשו למחר וקף על פי שלא
ראוהו לפי שהיה עיבור החדש דוחה
את יום הכפורים אלל שנת: **ואם**
קיימא הכא. ואם תהא נראית
עריבת שוב לא יקדשו את החדש
למחר כדאמרן לעיל פרק קמא
(כ): נריך שיהא לילה ויום מן החדש
ששם נראית הישנה לאור כיט אין
מקדשין מחר את החדש: **זיל לעין**
עז וקדשיה. דואג היה שלא ירננו
עליו צני עירו כשיקדשו למחר
לפי שראו הישנה כל יום כיט וסלק
תלוותם מעלי. ומורי פירש שגזרו
גוריהם במקומו שלא יקדשו את
החדש: **דוד מלך ישראל**. נמשל
כלבנה שנאמר צו (תהלים פט) כסאו
שמש נגדי כירח יכון עולם:
(ו) **והנראים דמות לננה** **צעשים**
ותשעה: **שידעו שלא קדשו ציוס**
דין את החדש. שאין מקפדין
ציוס טוב: **אסם אסם אסם**.
שלה זמנין כתיב אשר תקראו
אותם צפרשת שור או כשז וקרי
ציה תקראו אתם: **שוגגין**. מאלהין
כסבורין שהוא ראוי להתעבר

וטועין: **מוטעין**. על ידי עדי שקר: **שלא יאמר אדם**. על צית דין שצמינו וכי פלוני ופלוני כמשה ואהרן
נתפרשו אמור לו אם אינו כמשה ואהרן הרי הוא כאלדד משאר זקנים שאינן יודע מי הם: **ואומר ה' אשר עשה את משה ואם אהרן**.
שמואל הנביא אמר ליהאל הקדוש צדק הוא עשה לכם נסים על ידי ששה זקנים הללו משה ואהרן ירובעל וצדן ויפתח ושמאל:
ר' דוסא תנו רבנן למה לא נתפרשו שמועין של זקנים צדיקים, שלא יאמר פלוני כמשה ואהרן, פלוני כאלדד ומידד. ואומר ויאמר שמואל אל העם ה' אשר עשה את משה ואת אהרן וגו'.

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה כה.

לאורחא מקדשין דך ואת קיימת הכא. תימה הא שפיר אפשר
שיהא המולד ציוס ל' קודם י"ח שעות שיכולה לראות
ציוס ותראה הישנה ציוס כ"ט שחריית אפילו לצני מערב שמה לא היה
כל כך שחריית שצנר יאל שמש בגבורתו שלא היתה ראויה לצני
מערב וצקונטרס פי' ואת קיימת

הכא ואם תהא נראית עריבת שוב
לא יקדשו החדש למחר כדאמר צ"ב
קמא (דף כ: וס) ונריך שיהא לילה
ויום מן החדש ששם נראית הישנה
לאור עשרים ותשעה אין מקדשין
מחר את החדש וזה אי אפשר להיות
כדפרישית צפ"ק (שם ד"ה תלות):
זיל לעין טב וקדשיה. שם היו
קצועים לקדש את החדש כדאמר

בפסיקתא בפסוק תקעו כחדש שופר
למה צית דין מקדשין החדש צעין טב
לפי שהוא צית הועד אמר הקצ"ה
צית מועד של כל העולם שנאמר
(ישעיה ג) כי מליון תלל תורה ואמרי'
צירושלמי כשם שתוקעים ציצנה כך
תוקעים צעין טב משמע שהיה שם
צית דין קצוע דמיול דיצנה:

שהימים
דין שעמד מימות משה ועד עכשיו שנאמר ¹ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא
ושבעים מזקני ישראל ולמה לא נתפרשו שמועין של זקנים אלא ללמד שכל
שלשה ושלושה שעמדו בות דין על ישראל הרי הוא בבית דינו של משה
נטל מקלו ומעויתו בידו והלך ליבנה אצל ר"ג ביום שחל יוה"כ להיות
בחשבונו עמד ר"ג ונשקו על ראשו אמר לו בוא בשלום רבי ותלמידו רבי
בחכמה ותלמידו שקבלת את דבריו: **גמ' תניא** אמר להם ר"ג לחכמים כך
מקובלני מבית אבי אבא יפעמים שבא בארוכה ופעמים שבא בקצרה א"ר
יוחנן מ"ט רבי רביה² דכתיב³ עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו שמש
הוא ידיע מבואו ירח לא ידע מבואו רבי חייא חזיין לסיפרא דהוה קאי
בצפרא⁴ דעשרים ותשעה⁵ שקל קלא פתק ביה אמר לאורחא בעינן לקדושי
כך ואת קיימת הכא זיל איכסי⁶ א"ל רבי לה' חייא זיל לעין טב וקדשיה לירחא
ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקים ת"ר פעם אחת נתקשרו שמים
בעבים ונראית דמות לבנה בעשרים ותשעה לחדש כסבורים העם לומר ר"ח
ובקשו ב"ד לקדשו אמר להם ר"ג כך מקובלני מבית אבי אבא ה"אין חדושה
של לבנה פחותה מעשרים ותשעה יום ומחצה ושני שלישי שעה וע"ז חלקים
ואותו היום מתה אמו של בן זוא והספידה ר"ג הספר גדול לא מפני שראויה
לכך אלא כדי שידעו העם שלא קידשו ב"ד את החדש: **הלך ר"ע (ומצאו)**
מיצר כו' איבעיא להו מי מיצר ר"ע מיצר או רבי יהושע מיצר ת"ש דתניא
הלך ר"ע ומצאו לרבי יהושע כשהוא מיצר אמר לו ⁷[רבין] מפני מה אתה
מיצר אמר לו ⁸(רבי) עקיבא ראוי לו שיפול למטה י"ב חדש ואל יגזור עליו
גזירה זו א"ל רבי תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתי אמר לו אמור
אמר לו הרי הוא אומר ⁹אתם ¹⁰אתם ¹¹אתם ג' פעמים אתם יאפילו שוגגין
אתם אפילו מזידין אתם אפילו מוטעין בלשון הזה אמר לו עקיבא נחמתני
נחמתני: בא לו אצל רבי דוסא בן הורכנים כו': ת"ר ¹²למה לא נתפרשו
שמותם של זקנים הללו שלא יאמר אדם פלוני כמשה ואהרן פלוני כנדרב
ואביהוא פלוני כאלדד ומידד ואומר ¹³ויאמר שמואל אל העם ה' אשר עשה
את משה ואת אהרן ואומר ¹⁴ויישלח ה' את ירובעל ואת בן ואת יפתח
ואת שמואל ירובעל זה גרעון ולמה נקרא שמו ירובעל שעשה מריבה
עם הבעל בן זה שמשון ולמה נקרא שמו בן דאיתי מדן יפתח כמשמעו
ואומר

שלש פעמים כתיב תקראו, ללמד אפילו שוגגים
מוטעין ואפי' מזידין, אין
מועד אלא מה שנתקראו.
אמר לו עקיבא נחמתני.
בא לו, ר' יהושע, אצל

עין משפט נר מצוה

כד א ב מ"י פ"צ
מהלכות קידוש החדש
הלכה י:
כה ג מ"י שם הלכה י:
כו ד מ"י שם פי"ז הלכה
(כז) [כז]:
כו ה מ"י שם פי"ח הלכה
ה:
כו ו מ"י שם פ"ח הלכה
י:

לעני רש"י

מוט"א. רבב אדמה.

רבינו חננאל

תניא אמר רבן גמליאל
לחכמים כך מקובלני
מבית אבי אבא פעמים
שבא בארוכה פעמים
שבא בקצרה, ועכשיו בא
מקצרה. אמר ר' יוחנן
מקצרה קרא עשה ירח
למועדים, כלומר לפי מה
שידומן לו. אבל שמש
לא, אלא ידע מבואו.
ר' חייא [חזיין] לסיפרא
בצפרא דכ"ט ביחא דקאי
במזרח, שקל אבנא רמא
ביה, לאורחא מקדשין לך
על חשבון המולד ולא
תראה הלילה במערב,
זיל בדרך קצרה. מצניו
שנמשלה מלכות בית דוד
כירח, שנאמר כירח יכון
עולם ועד בשחק וגו',
לפיכך איך לה' חייא זיל
לעין טב וקדשיה לירחא,
ושלח לי סימנא דוד מלך
ישראל חי וקים. כלומר
נתקיימה ראיית הלכנה
בעולם. תנו רבנן פעם אחת
נתקשרו שמים בעבים,
וידמו בני אדם שהחשיך,
וראו דמות לבנה בינים
כ"ט לחמש אמר להו
רבן גמליאל כך מקובלני
מבית אבי אבא, שאין
חדשה של לבנה פחותה
מכ"ט ימים ומחצה וכו'
שליש שעה וע"ז חלקים.
ואותו היום מתה אמו
של בן זוא והספידה רבן
גמליאל לחזיוני לכל שלא
נתקשר החדש. ועוד באו
שנים ואמרו ראינוהו צומנו
כול'. פיר' באו שנים
שאמרו ראינוהו ליל ל',
ולילי ל"א לא נראתה,
ויקובלן רבן גמליאל וקבע
ראש שנה יום שלשים.
ואמר ר' דוסא עידי שקר,
דאוי להיות ראש שנה
למחר. והורה ר' יהושע
לדבריו כול', עד א"ל
רבי עקיבא לה' יהושע
ר' תרשיני לומר לפניך
ממה שלמדתי, אמר לו
אמר, אמר לו היה לו
לכתוב אלה מועדי ה'
מקראי קדש ודויד, למה
כתיב אשר תקראו אתם
שלש פעמים, אלא ללמד
שאין מועדים עד שתקראו
יום פלוני מועד. ולמה
שלש פעמים כתיב תקראו,
ללמד אפילו שוגגים
מוטעין ואפי' מזידין, אין
מועד אלא מה שנתקראו.
אמר לו עקיבא נחמתני.
בא לו, ר' יהושע, אצל